

KÖY OKULLARINDA GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN UZAKTAN EĞİTİM DÖNEMİNDE KARŞILAŞTIKLARI SORUNLARIN İNCELENMESİ

Investigation of The Problems Faced By Teachers Working In Village Schools During The Distance Education Period

Hüseyin KUŞAKSIZ*

Mehmet ŞAVKLIYILDIZ**

Durmuş TURAN***

Özet

Uzaktan eğitim öğrenci, öğretmen ile eğitim araçlarının birlikte olmadığı, aynı ortamda bulunmadan teknolojik araçlar kullanarak bir araya gelmeleriyle faaliyete geçen bir eğitim yöntemidir. Bu yöntem, daha çok öğrenci ile öğretmenin farklı ortamlarda bulunduğu durumlarda kullanılır ve gelişmiş ileri eğitim teknolojilerinin kullanılması ile çevrimiçi olarak gerçekleştirilir. Ayrıca uzaktan eğitim televizyon ve radyo üzerinden de gerçekleştirilebilir. Ancak değişen dünya şartları göz önüne bulundurulduğunda uzaktan eğitim günümüzde daha çok çevrimiçi olarak yapılmaktadır. Bu çalışmada, köylerde görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim sırasında yaşadıkları sıkıntılarının bir süreç olarak ele alınarak tespit edilmesi, bu sürecin köy okullarında öğrenci, öğretmen ve veli değişkenlerine bağlı olarak daha faydalı nasıl yürütülebileceğine yönelik çözüm önerileri sunulmuştur. Bu çalışmada değişen ve farklılaşan eğitim ortamlarının günümüze taşıdığı değişiklikler, bizlere sağladığı faydalar ve beraberinde getirdiği farklı farklı sorunlar ve bu sorunların öğretmenler üstünde oluşturmuş olduğu baskılar ve tabi ki oluşan baskıda öğretmenlerin sürece vermiş oldukları tepkiler ele alınmıştır. Yaşanılan aksaklıkların okulun konumuyla ilgisi olup olmadığı incelenmeye çalışılmıştır. Nitel bir çalışma olarak gerçekleştirilen bu çalışma, olgu bilim ile desenlenmiştir. Bu araştırmanın katılımcılarını, paydaşlarını, köydeki okullarda görev yapan 20 öğretmen oluşturmaktadır. Özellikle günümüzde yaşanan pandemi ve koşulları düşünüldüğünde tüm evrene ulaşılması, gereken sağlık ve hijyen şartları sebebiyle zorluklar getireceği düşünülmüştür. Bundan dolayı örneklem oluşturulması yolu tercih edilmiştir. Çalışma sonrasında elde edilen verilerde, 0-5 yıl süreli çalışan öğretmenler ile 6 yıl üzeri çalışan öğretmenlerin sorunlara nasıl baktıkları ve sorunların sebeplerinin neler olduğu tespit edilecektir. Özellikle Dolayısıyla köylerde görev yapmakta olan öğretmenlerin karşılaştıkları sıkıntılarının kaynağı belirlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Çevrimiçi ders, fırsat eşitliği, köy öğretmenleri, örgün eğitim, uzaktan eğitim.

Abstract

Distance education is an education method using technological tools when the student, teacher and educational tools are not physically together in the same environment. This method is mostly used in conditions where students and teachers are in different environments and is carried out online with the use of advanced education technologies. Furthermore, distance education can be carried out via television and radio. However, considering the recent world conditions, distance education is mostly carried out online nowadays. In this study, solution suggestions were presented to the problems experienced by teachers working in villages during distance education, and how this process can be carried out more beneficially depending on the variables of students, teachers and parents in village schools. In this study, the changing educational environment and its affects to the present day, the benefits it brings us and the different problems it brings along, the pressures these problems have created on the teachers and of course the reactions of the teachers to the process in the resulting pressure are discussed. It is examined whether the problems experienced are related to the location of the school or not. This study, which was carried out as a qualitative study, was designed with phenomenology. The participants and stakeholders of this research consist of 20 teachers working in village schools. Specifically, considering the current pandemic and new circumstances, it is thought that reaching the whole population would bring difficulties due to the necessary health and hygiene conditions. For this reason, it is preferred to create a sample. In the data obtained after the study, how teachers working for 0-5 years and teachers working for more than 6 years look at problems and the causes of the problems will be determined. More particularly, the source of the problems faced by teachers working in village schools will be determined.

Keywords: Online lesson, equal opportunities, teachers working in village schools, formal training, distance education

*Okul Müdürü, Cumhuriyet İlkokulu, Isparta, huseyin_kusaksiz@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-0513-437X>

**Okul Müdürü, Çukur İlkokulu, Isparta, savkli1907@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-5270-4905>

*** T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, Isparta, durmusturan@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-8738-7273>

1. Giriş

Uzaktan eğitim ilerleyen ve gelişen teknolojinin etkisiyle, içeriklere çok farklı yollardan, farklı platformlardan zaman ve mekân birlikteliği gözetmeksizin öğrenci ile öğretmen arasında etkileşim sağlama imkânı vermektedir. Genel anlamda geleneksel olarak kullandığımız yüz yüze eğitimin eğitimcilere, öğrencilere ve bazen farkında olunmasada velilere kolaylıkları ve faydaları inkâr edilemez. Daha önceden hiç karşılaşmadığımız sadece televizyonlarda ya da filmlerde olduğuna inandığımız bir hastalık Covid-19 pandemisi tüm dünya olduğu gibi bizim ülkemizi de etkisi altına almış ve eğitim hayatımızı doğrudan etkilemiştir. Daha önce başka ülkelerde veya bazı üniversitelerde duyduğumuz uzaktan eğitim modeli bizim hayatımıza da girmiş bulunmaktadır. Günümüz şartları, uzaktan eğitimin daha çok önem kazanmasına ve yüz yüze eğitimin yerine uzaktan eğitimin geçmesine zemin hazırlamıştır. Ayrıca uzaktan eğitim daha önceleri destekleyici bir eğitim modeli olarak kullanılırken yavaş yavaş işin temeli, eğitimin vazgeçilmez bir unsuru olma yolunda ilerlemektedir.

Pandemi şartları ve tavsiyeler üzerine uzaktan eğitim modeli zorunlu hale gelmiştir. Ancak; gereken hazırlıkların tam olarak yapılmaması, acil eylem planlarının eksik olması bu sürecin işleminde aksaklıkları beraberinde getirmiştir. Uzaktan eğitime geçilmesi, farklı teknolojik araçları kullanmayı ya da edinmeyi ve eğitime yeni bakış açıları oluşmasını zorunlu kılmıştır. Uzaktan eğitim sürecinde karşılaşılan sorunların, bireylerin eğitim sürecini ne kadar etkilediği, yerleşim yerlerine bağlı olup olmadığı, bu süreci nasıl ve ne kadar etkilediği süreç boyunca tartışılmıştır. Köy okulları ve köy öğretmenleri, sonuçlarının merak edildiği bu tartışmanın odağı konumundadır. Yaşanan bu durumun incelenmesi amacıyla, köylerde görev yapmakta olan öğretmenler ile görüşmeler yapılması planlanarak, uzaktan eğitim sürecinde yaşanan problemlerin belirlenmesi, ortaya konması düşünülmektedir.

2. Uzaktan Eğitime İlişkin Genel Çerçeve

Uzaktan eğitim, son yıllarda ve özellikle pandemi sürecinde temel eğitimin önemli bir parçası haline gelmiş bulunmaktadır. Uzaktan eğitimi sürdürülebilir ve düzenli bir sistem haline gelmesini sağlayan asli unsurlar öğretmenler, öğrenciler, yöneticiler ve veliler olarak sıralanabilmektedir. Bu süreci sahada yürütecek eğitimcilerin uzaktan eğitim faaliyetlerine yeterli düzeyde katkı sunabilmeleri için süreç içindeki güdülenmeleri, hazır bulunuşlukları, teknolojik bilinç düzeylerin yeterli olması gerekmektedir. Bu süreçteki isteklendirme kaynaklarının da farklı olduğu görülmektedir. Aynı şekilde öğrencilerin de başarı düzeylerinin artması için güdülenmeleri, istekli ve hevesli olmaları gerekli şartlar arasında yer almaktadır (Kör ve Çataloğlu, 2013). Velilerin bu sürece yapacakları katkılar içinde en önemli olan unsur; teknolojik araç- gereçleri öğrenciye temin etmek ve öğrencilerin uzaktan eğitim programına ayak uydurmaları noktasında görev ve sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlamak olmalıdır. Süreçte yaşanan aksak-

lıklar okul yöneticileri tarafından imkânlar doğrultusunda el atılmayı bekleyen sorunlar olarak dikkat çekmektedir. Uzaktan eğitim, süreci yürütecek öğretmen ve süreçte faaliyet yürütecek öğrencinin mekânsal kısıtlama olmada; eğitim-öğretim faaliyetlerinin yüz yüze olmayan ve bilgi iletişim teknolojileri sayesinde yürütülen klasik yöntemlerden farklı bir eğitim modelidir (İşman, 2008).

Uzaktan eğitim; klasik eğitim yöntemlerinin karşımıza çıkardığı zorluklar nedeniyle sınıf içinde yürütülmesi gereken etkinliklerini yüz yüze sürdürme imkânının olmadığı durumlarda, eğitim faaliyetlerini yürütecek olanlar ile öğrenciler arası iletişim kanallarının özel tekniklerle oluşturulmuş öğretim materyalleri ve yeni ortamlar ile önceden belirlenmiş bir noktadan yürütüldüğü bir öğretim yöntemidir (Demir, 2014). Uzaktan eğitim tüm dünyada artarak talep gören bir durumdayken Covid-19 salgın süreci ile eğitimin vazgeçilmez bir parçası haline gelme yolunda çok hızlı bir şekilde ilerlemiş bulunmaktadır (Serçemeli ve Kurnaz, 2020).

Ülkemizde de uzaktan eğitimin tarihine bakacak olursak çalışmaların Cumhuriyet dönemine dayandığı görülmektedir. Yaşanan savaşlar sonucunda çoğu eğitimli kişilerin ve gençlerin birçoğu kaybedilmiş, savaş sonrası da sanayileşme ve kalkınma için yeterli insan kaynağına gerek duyulmuştur. Savaşların bitiminde kalkınma planları devreye sokulurken ülkede eğitim politikalarının planlanması safhası önem kazanmıştır. Bu dönemdeki temel amaçlardan biri okuryazarlık oranının çok hızlı bir şekilde artırılması olmuştur. Nispeten başarılı da olunmuştur. Uzaktan eğitime yönelik yapılan çalışmaların hemen hemen hepsinde teknolojinin ana unsur olarak yer aldığı görülmektedir. Teknolojik araç-gereç sıkıntısı sürecin en temel zorluklarından biri olmaktadır. Yine uzaktan eğitim ile ilgili görüşlerini açıklayan uzaktan eğitimin birden bire gelişmediğini, önceden yapılan birçok çalışma ve girişimlerin üst üste yığılarak biriktiğini ve günümüzdeki haline evrildiğini düşünmektedir (Bozkurt, 2017). Birbirine eklenerek gelişen uzaktan eğitim aşamalarını ifade ederken, bu durum uzaktan eğitim süreçlerinde kullanılan öğretim yöntem ve teknikleri için de geçerlidir (Kırık, 2014).

Mektupla başlayan uzaktan eğitimin ilk dönemleri, teknolojik gelişmelerin ışığında farklı metod ve uygulamaların kullanılması, etkileşimli ve çevrim içi araçların yaygınlaşmasıyla daha etkili biçimde kullanılmaya başlanmış ve kullanılmaya yayılarak devam etmektedir. Ülkemizde ve dünyada meydana gelen pandemi süreci uzaktan eğitimin önemini daha çok arttırmış, yeterli teknolojik alt yapı ve materyallerinde eksikliğinde televizyon kanallarının yardımıyla (EBA TV) ve bazı özel yayınlarla canlı ders uygulamaları öğrencilere ulaştırılmaya başlanmıştır. Hükümetin tablet dağıtım çalışmalarıyla ihtiyacı olan bazı öğrencilerin eğitime katılımı sağlanmıştır.

3. Uzaktan Eğitimin Amacı ve Önemi

Öğrenci ve öğretmenlerin mekân ve zaman kısıtlaması olmadan eğitim faaliyetlerine katılabilmelerinin faydalı olduğu düşünülmektedir. Günümüzün getirmiş olduğu bazı hayat şartları uzaktan eğitime olan ilgiyi ve talebi arttırmıştır. Çalışma şartlarının farklılaşması, çalışan nüfus sayısının günden güne fazlaşması ve bilgi teknolojisindeki gelişmeler bu ilginin sebeplerindedir. Kırsal kesimlerde nüfusun azalmaya başlaması, köylerden şehir merkezlerine göçlerin artması, kırsal kesimde eğitime olan ilginin azalmasına sebep olmuştur. Kısıtlı sayıda ve kısıtlı imkanlarla köyde yaşayan insanlar eğitim çalışmalarına yeterli önemi vermemektedir. Arz-talep dengesi düşünüldüğünde uzaktan eğitimin kalitesi ve alan çeşitliliği günden güne gelişmektedir. Zaman ve mekân zorunluluğunun olmaması eğitim faaliyetlerinde esneklik bu eğitim türüne talebin artmasında bir etken olmuştur.

Uzaktan eğitimin amacı, yüz yüze eğitimde yaşanan aksaklıklar sonucunda eğitimine mecburi olarak ara veren bireylerin, engellilerin, çalışanların, yeni bir eğitim alanında okumak isteyen yetişkin insanların zamansal, mekânsal ve yaş kaynaklı kısıtlamalar olmadan eğitim almalarına olanak sağlayabilmektedir (Can, 2020). Pandemi sürecinden öncede eğitim hayatında ve bazı çalışma alanlarında da kullanılan uzaktan eğitim yöntemi pandemi süreciyle insanların farkına vardığı bir eğitim yöntemi olarak karşımıza çıkmıştır. Pandemi sürecinin bize öğrettiği veya farkındalık olarak karşımıza çıkardığı en büyük etki, artık yüz yüze ve uzaktan eğitimin birlikte olduğu eğitim modellerin hayatımızda olacağıdır.

Eğitim almak tüm bireylerin eşit oranda hak ettiği ve aynı zamanda talep ettiği bir süreçtir (Mertol, 2018). Uzaktan eğitim bir mecburiyet olarak hayatımıza girmiştir. Uzaktan eğitim metodunda gerekli hazırlıklar, alt yapı ve hazır bulunuşluklar yeterli bir şekilde planlanırsa daha fazla bireye ulaşması sağlanmış olacaktır. Bu sayede eğitime yeterince ulaşamayan bireylerin önündeki engelde kalkmış olacaktır.

4. Uzaktan Eğitimin Temel İlkeleri ve Eğitim Süreci

Pandemi tedbirleri çerçevesinde başlayan, yapılan kısıtlamalar neticesinde hayatımızdaki yeri ve önemi günden güne giderek artan uzaktan eğitim, çok kısa zamanda temel eğitimin ana unsuru haline gelmiştir. Bununla birlikte yürütülen sürecin belli bir çerçeveler kapsamında olması zorunlu hale gelmiştir. Uzaktan eğitim ile ilgili yeni kararlar geldikçe beraberinde yeni kurallar, yeni usuller kaçınılmaz olarak gündemimize girmiştir. Konulan kurallar toplumların etik normlarına göre konumlandırılmalı ya da uyarlanmalı; yönetici, öğretmen, öğrenci ve veliler tarafından kabul görebilmelidir. Eğitim hakkı ve fırsat eşitliği düşünüldüğünde uzaktan eğitim için koyulan kuralların da temel eğitim-öğretim ilke ve kurallarından ayrı düşünülmemeyeceği bilinmelidir. MEB'in 1739 sayılı Millî Eğitim temel kanununda yer verilen temel ilkelerin, uzaktan eğitimde de kabul gördüğü benimsenmelidir.

Günümüzde internet sayesinde bilgiye ulaşmak artık çok basite indirgenmiştir. İstenilen bilgiye veya paylaşıma çok farklı yerlerden ve farklı kaynaklardan hızlı bir şekilde ulaşma yolları açılmıştır. İnternet ortamı bilgiye ulaşmada artık kısıtlamaların yok deneyecek kadar az hale gelmesini sağlamıştır. Demiray (1999)'ın Türkiye'de uzaktan eğitim faaliyetlerini değerlendirmeyi ele alan çalışmasında 1982 yılından itibaren ortaya konan uzaktan eğitim konulu çalışmalar incelenmiştir. Bu zaman içerisinde uzaktan eğitimde meydana gelen gelişim ve dönüşüm sürecini de ortaya koymaktadır.

Yaşanan pandemi nedeniyle Türkiye başta olmak üzere dünyanın dört bir yanında yüz yüze eğitime ara verilerek uzaktan eğitime geçilmeye başlanmıştır. Uzaktan eğitim sürecinin hayata geçirilmesi iki farklı şekilde karşımıza çıkmaktadır. Birincisi; öğrenciler için önceden hazırlanan içeriklerin öğrenciler tarafından istedikleri zaman kullanılabilecekleri platformlar, buna en iyi örnek EBA TV'dir. İkincisi ise öğretmen ve öğrencinin aynı zamanda beraber katıldıkları canlı derslerdir. Zoom vb. programlar sayesinde çevrimiçi dersler eş zamanlı olarak verilebilmektedir. Uzaktan eğitime ülkemizdeki en iyi örneklerden biride açık öğretim fakülteleridir. Bu sistem, yıllardır hem eş zamanlı hem de önceden hazırlanan içeriklerin öğrenciler tarafından takip edilmesi yoluyla etkin bir şekilde kullanılmaya devam edilmektedir.

5. Saha Araştırmasına İlişkin Veriler ve Değerlendirmeler

5.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma uzaktan eğitimin yürütüldüğü süreçte, köy öğretmenlerinin ne tür sıkıntılarla karşılaştığı, bu sıkıntıların okulun bulunduğu yer ile konumu ile ilgili olup olmadığı ve bu süreçte karşılaşılan sıkıntıların nedenleri araştırılmaktadır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması tekniği kullanılmıştır.

Durum çalışması yöntemi, belli bir konu hakkında düzenli bilgiler elde edebilmek ve birçok veriyi düzenli bir şekilde toplayarak ayrıntılı bir inceleme imkânı sunan bir nitel araştırma yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

5.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Isparta ili sınırları içindeki köy okullarında resmi ilköğretim ve ortaokullarda çalışmakta olan öğretmenler oluşturmaktadır. Özellikle günümüzde yaşanan pandemi ve koşulları düşünüldüğünde tüm evrene ulaşılmasının, gereken sağlık ve hijyen şartları sebebiyle zorluklar getireceği düşünülmüştür. Bundan dolayı örneklem oluşturulması yolu tercih edilmiştir. Örneklem seçiminde üç ölçüt kullanılmıştır. Bunlar sırasıyla; okulun yerleşim yeri (köy-kasaba), öğretmenlerin meslekteki süreleri (0-5yıl) ve (6 yıl üzeri)'dir. Belirlenen ölçütlere uygun katılımcıların seçimi rastgele kura metodu ile belirlenmiştir.

Rastgele kura yöntemde, evren içinden örnekleme oluşturmak için elemanlar seçilirken tamamen rastlantısal bir yöntem kullanılmaktadır. Bunun için evreni oluşturan elemanlar birer sayısal değerle kodlanır. Örneklem bu sayısal değerlerin içinden tesadüfi olarak fiziksel veya bilgisayar üzerinden seçilir. (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

Örneklem oluşturulması sırasında yapılan rastgele seçimlerde köy ve kasabalarda görev yapan öğretmenlerden; 0-5 yıl süreli çalışan 10 öğretmen, 6 yıl ve üzeri çalışan 10 öğretmen ile görüşmeler yapılmasına karar verilmiştir.

5.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama esnasında uzman görüşü alınmıştır. Aynı zamanda literatür taraması yapılırken, veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından yapılandırılmış bir görüşme formu hazırlanmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme formu uzman görüşü de alınarak hazırlanan 11 sorudan oluşmaktadır. Görüşme formundaki mevcut sorular, köy okullarında görev yapmakta olan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sıkıntılarını ve problemlerin sebebini saptamak, saptanan problemlere çözüm önerilerini tespit edebilmek için tasarlanmıştır.

5.4. Verilerin Toplanması

Hazırlanan görüşme formu veri toplamak amacıyla örneklem grubuna doğrudan uygulanmıştır. Elde edilen veriler köy okullarında çalışmakta olan öğretmenlerin görev (kıdem) süreleri göz önüne alınarak (0-5yıl, 6 yıl ve üzeri) incelenmiştir. Verilerin tetkikleri esnasında tekrarlı olarak karşılaşılan üç ölçüt belirlenerek değerlendirmeye alınmıştır. Yapılandırılmış görüşme formu uzman görüşüne başvurularak hazırlanmıştır(Ek-1). Köylerde çalışmakta olan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde, karşılaştıkları problemleri, bu problemlerin nelerden kaynaklandığını ve uzaktan eğitimin daha fazla nasıl verimli yapılabileceğine dair sorulardan oluşan on bir soru bulunmaktadır.

5.5. Verilerin Analizi

Köy öğretmenlerinin uzaktan eğitim süresi boyunca karşılaştıkları problemleri ve süreç boyunca yaşadıkları durumlar hakkındaki düşüncelerini saptamak amacıyla toplanan verileri analiz etmek için nitel veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. İçerik analizi yöntemi yapılan araştırmalar neticesinde elde edilen bilgilerin detaylı analizinde önceden fazla bilinmeyen konuları görünür kılmaktır.(Yıldırım ve Şimşek 2003) İçerik analizi dört aşamada gerçekleşmektedir:

- Veriler kodlanacaktır.
- Temalar belirlenecektir.
- Kod ve temalar düzenlenecektir.
- Sonuçlar tanımlanarak yorumlanacaktır.

Tablo 1. Kullanılan kodlar

Kullanılan Kod	Kodlama Açıklama
Ö	Öğretmenler için verilmiş kısa koddur.
Ö-1, Ö-10 arası	Öğretmenin 5 yıl ve altında süreli çalışmakta olduğunu bildiren koddur.
Ö-11, Ö-20 arası	Öğretmenin 6 yıl ve üzeri süreli çalışmakta olduğunu bildiren koddur.

5.6. Bulgular ve Değerlendirme

Çalışmanın bu bölümünde, verilerin analizi ile elde edilen bulgular yer almaktadır. Çalışmamızda uzaktan eğitim sürecinde köylerde görev yapmakta olan öğretmenlerin gözünden karşılaşılan sıkıntılar ele alınmıştır. Sorulara verilen cevaplar öğretmenlerin görüşme formundaki sorulara verdikleri cevaplarla desteklenmiştir. İlk soru olarak öğretmenlere “Uzaktan eğitim sürecine başlama konusunda okul olarak nasıl bir hazırlık yaptınız?” sorusu sorulmuş ve alınan yanıtların çözümlenmesi sonucunda oluşturulan kod, frekans ve yüzdeler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Uzaktan eğitim sürecine başlama konusunda okul olarak nasıl bir hazırlık yaptınız?

Temalar	Kodlar	f	%
Olumlu görüşler	Uzaktan eğitimle ilgili araştırma yaptım	15	19,7
	İletişim grubu kurdum	16	21
	Öğrenci Eba şifreleri oluşturduğum	20	26,3
	Velilerle toplantı yaptım	17	22,4
Olumsuz görüşler	Bazı öğrencilere ulaşmakta sıkıntı yaşadım	3	3,9
	İdare ile iletişim belli düzeyde zayıfladı	5	6,7
Toplam		76	100

İlk soruda “Uzaktan eğitim sürecine başlama konusunda okul olarak nasıl bir hazırlık yaptınız” sorusuna verilen cevaplarda köyde 6 yıl ve üzeri süreli çalışan öğretmenler, iletişime geçebilecekleri bir grup kurma, öğrencilere EBA platformuna girebilecekleri şifre verme, diğer öğretmen arkadaşlarla toplantı yapma gibi faaliyetlerinin yapıldığı belirtilmiştir. Uzaktan eğitime hazırlık çalışmalarına yönelik öğretmen görüşleri şu şekilde ifade edilmiştir:

“Öncelikle velilerle görüşmeler yaparak sürecin nasıl ilerleyeceğini anlatarak bir yol haritası çizdik, whatsapp ve benzeri uygulamalar üzerinden okul ve sınıf grupları kuruldu, öğrencilere EBA’ya ulaşabilmeleri için şifreler hazırlandı.” (Ö-15)

Birinci soruya 0-5 yıl süreli çalışan öğretmenler, veli iletişiminin çeşitli platformlar kullanılarak kurulduğu, EBA şifrelerinin alınarak öğrencilere ulaştırıldığı, idarecilerle planlama toplantılarının yapıldığı ifade edilmiştir. Katılımcılar görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir.

“Okulumuzda idareci ve öğretmenler ile acil durum toplantısını yaptık, EBA şifreleri oluşturuldu, velilerle whatsapp vb. gruplar kuruldu.” (Ö-1)

Öğretmenlerin soruya verdiği cevaptan anlaşıldığı üzere kıdem fark etmeksizin köy öğretmenlerinin de benzer aşamalarla bu sürece hazırlık çalışmaları yaptıkları görülmüştür. Görüşlerine başvuru farklı köy okullarında görev yapan öğretmenler, hazırlıkların yapılmasından sonra internet altyapı sorunları sebebiyle eksiklik yaşayan öğrencilerin de mümkün olduğu sürece EBA –TV ‘ye yönlendirdiklerini ifade etmişlerdir. İkinci soru olarak öğretmenlere, “Uzaktan eğitim sürecinde sorunlarla karşılaştınız mı? Eğer karşılaştıysanız sizi en çok zorlayanları belirtir misiniz?” sorusu yöneltilmiş ve alınan yanıtların çözümlenmesi sonucunda oluşturulan kod, frekans ve yüzdelikler Tablo 3’de sunulmuştur.

**Tablo 3: Uzaktan eğitim sürecinde sorunlarla karşılaştınız mı?
Eğer karşılaştıysanız sizi en çok zorlayanları belirtir misiniz?**

Temalar	Kodlar	f	%
Olumlu görüşler	Karşılaşmadım	1	1,9
Olumsuz görüşler	Kardeş sayısının fazla olması	6	11,3
	Bilgisayar eksikliği	16	30,2
	İnternet kotası aşma	18	34
	İnternete erişememe	12	22,6
Toplam		53	100

İkinci soruda uzaktan eğitim sırasında sorunlarla karşılaşmış ve karşılaşmadıkları sorulduğunda öğretmenlerin neredeyse tamamının sorunlarla karşılaştığı ortaya çıkmıştır. Köy okullarında 6 yıl ve üzeri çalışan öğretmenlerin verdiği yanıtlarda, öğrencilerin en çok karşılaştıkları problem olarak internete erişememe sorunu ortaya çıkmaktadır. Bu sorunun yanı sıra teknolojik araç-gereçlerin eksikliği ve özellikle bilgisayar-tablet eksikliği, EBA’ya girişte yaşanan sıkıntılar da ifade edilen diğer sorunlardır. Bazı öğretmenler karşılaşılan zorlukları aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir. *“İnternete erişim sıkıntısı, bilgisayar-tablet yetersizliği, veli ve öğrencilerin ilgisizliği en büyük sorunumuzdu.” (Ö-11)* *“EBA’ya girmekte sistemden kaynaklanan zorluklar oluyordu. İlk başlarda sistem sürekli hatalar veriyordu.”(Ö-14)*

Aynı soruya 0-5 yıl süreli çalışan öğretmenlerin verdiği cevaplarda; genel sorunun internet ağ zayıflığı, internet kotasının yetersizliği ve evdeki kardeşlerden aynı anda çevrim içi derslere katılmak zorunda olmaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Örneğin; *“İnternet*

erişimini karşılaştığımız sıkıntıların başındadır. Tablet, bilgisayar, telefon vb. eksikler, kardeş sayıları diğer sorunlarımızdı.” (Ö-3)

Üçüncü olarak öğretmenlere, “Uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler arası fırsat eşitliğinin sağlandığını düşünüyor musunuz?” sorusu sorulmuş ve alınan cevapların çözümlenmesi sonucunda oluşturulan kod, frekans ve yüzdelikler Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4: Uzaktan eğitim sürecinde öğrenciler arası fırsat eşitliğinin sağlandığını düşünüyor musunuz?

Temalar	Kodlar	f	%
Olumlu görüşler	Eba tv eşitsizliği azaltmıştır	6	15
	Ortak şartlar belli oranda sağlandı	6	15
Olumsuz görüşler	İnternete erişimde sıkıntılar	12	30
	Kaynaklara erişememe	5	12,5
	Teknolojik araç eksikliği	6	15
	Teknolojik araçların kullanım Aşamasında bilgi yetersizliği	5	12,5
Toplam		40	100

Üçüncü soruda uzaktan eğitim sürecinde ortaya çıkan fırsat eşitsizliği olup olmadığı sorusuna yanıt aranmıştır. 6 yıl ve üzeri köyde çalışan öğretmenlerin %30’u EBA TV’nin eğitimde fırsat eşitliğini sağlamada yeterli olduğunu düşünürken, %70’i büyük bir eşitsizliğin çıktığını savunmaktadır. Eşitsizliğin olduğunu düşünen öğretmenler bunu şu şekilde desteklemektedirler. İnternete erişiminde sıkıntılar yaşayan öğrencilerin süreç boyunca ders ve arkadaşlarından geri kaldığı, köy şartlarının bazı kaynaklara ulaşmada sıkıntılar yarattığını, okul çağında olan çocuk sayılarının fazla olmasından sebep teknolojik araçların sayısı olarak yetersiz kalmasına sebep olduğunu ifade etmektedirler. Bu konuda görüş bildiren öğretmenlerden bir tanesi şu ifadeyi paylaşmıştır.

“Köy şartlarından dolayı ekonomik yetersizliklerin fazla olması, evlere internet alımını ve bunun yanında telefon, tablet, bilgisayar alımını da zorlaştırıyor. Ders kaynaklarına erişim merkezdeki öğrenciler kadar olamıyor. Çünkü imkânları yeterli değil, ayrıca hayvancılık, çiftçilik gibi faaliyetlerde öğrenciler aile geçimine yardım etmek zorunda kalıyorlar.” (Ö-17)

0-5 yıl süreli çalışan öğretmenler uzaktan eğitim süreciyle büyük bir fırsat eşitsizliğinin oluştuğunu düşünmektedir. İnternet erişiminde sıkıntılar yaşandığını, ebeveynlerinin telefonlarını kullanan öğrenciler anne-babalarının telefonlarını sürekli alamadıklarını belirtmişlerdir. Anne babanın evde olmadığı saatlerde canlı derslere giremediklerini, aynı veya farklı okullarda eğitim gören çocukların evlerde tablet veya bilgisayar paylaşımında sorun yaşadıkları görülmüştür. Ayrıca ailelerinin ekonomik gücünün düşük

olması sebebiyle bazı ihtiyaçların karşılanmasında derslere katılımın kısıtlandığını ifade edilmektedir. Bu görüşe sahip bir öğretmenimiz şu ifadeyi kullanmıştır.

“Köy okullarında altyapı ve internet sorunları hep vardı. Okuyan kardeş sayıları telefon, bilgisayar kullanımını kısıtlıyor.”(Ö-7)

Dördüncü olarak öğretmenlere, “Uzaktan eğitimde öğrencilerin sebep olduğu sorunlar nelerdir?” sorusu sorulmuş ve alınan cevapların çözümlenmesi neticesinde oluşturulan kod, frekans ve yüzdeler Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5: Uzaktan eğitimde öğrencilerin sebep olduğu sorunlar nelerdir?

Temalar	Kodlar	f	%
Olumlu görüşler	Eğlenceliydi	3	5
	Ders sürelerinin kısılması iyiydi	4	6,8
Olumsuz görüşler	Öğrencilerin dikkat problemi	12	20,3
	Teknolojik bilgilerde yetersizlik	18	30,5
	Dikkat dağınıklığı	16	27,2
	Motivasyon eksikliği	6	10,2
Toplam		59	100

Dördüncü soruda uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerden kaynaklanan problemler öğrenilmeye çalışılmıştır. Köy öğretmenlerinden 6 yıl ve üzeri çalışan öğretmenler, daha çok ilkökul öğrencilerin dikkat eksikliği sorunu yaşadığını bunun yanında -öğrencilerin teknolojik bilgedeki yetersizliklerini ve ilgisizliklerini sorun olarak görmektedir. Katılımcılardan bazıları bu konudaki fikirlerini aşağıdaki gibi dile getirmiştir.

“İlkokul seviyesindeki öğrencilerin dikkatleri çok çabuk dağılıyor ve derse odaklanmada zorlanıyorlar. Teknolojik araç-gereçlere çok uzak kalıyorlar.”(Ö-18)

“Tekdüze ders oturumlarına ilkokullar daha çok ilgisiz kalıyorlar.”(Ö-20)

0-5 yıl arasında çalışan öğretmenler en çok motivasyon düşüklüğü yaşadığını, derslere karşı ilgilerin az ve dikkatlerinin fazla dağınık olduğunu, sorumsuzca davranışlar gösterebildiklerini ifade etmektedirler. Örneğin;

“Öğrencilerin dikkatleri çabuk dağılıyor.”(Ö-2)

“Küçük yaştaki çoğu öğrenciyi bilgisayar ve tablet başında uzun süre tutmak bizi çok zorluyor.” (Ö-5)

“Teknolojik ders sunumuna uyumda sorunlar yaşanıyor.”(Ö-9)

Öğrencilerin derse olan ilgisizlikleri 0-5 yıl süreli çalışan öğretmenlerde daha çok sorumluluklarını bilmeme ve yerine getirmemek olarak düşünülmektedir. İki gruptaki öğretmenlerin de genel tespiti öğrencilerde dikkat dağınıklığı ve motivasyon eksikliğidir.

Beşinci soruda öğretmenlere, “Uzaktan eğitimde öğretmen kaynaklı zorluklar çıkmış mıdır? Çıkmışsa nelerdir?” sorusu sorulmuş ve alınan cevapların çözümlenmesi sonucunda oluşturulan kod, frekans ve yüzdeler Tablo 6’de sunulmuştur.

Tablo 6: Uzaktan eğitimde öğretmen kaynaklı zorluklar çıkmış mıdır? Çıkmışsa nelerdir?

Temalar	Kodlar	f	%
Olumlu görüşler	Öğretmen kaynaklı sorun yoktu	30	60
Olumsuz görüşler	Motivasyon eksikliği	11	22
	Kendi ailesine yeterli zamanı ayıramama	4	8
	Otoritenin kurmanın güçlüğü	15	10
Toplam		50	100

Beşinci soru uzaktan eğitim sürecinde öğretmenden kaynaklanan sorunları incelemektedir. Öğretmenlerden kaynaklı sıkıntıların olduğunu düşünen öğretmenlerin oranı %40 düzeyindedir. Öğretmenlerin %60’ı öğretmenden kaynaklanan bir problem veya sıkıntı olmadığını dile getirmişlerdir. Öğretmenden kaynaklanan sıkıntıların olduğunu belirten öğretmenlerden 6 yıl ve üzeri kıdemli olanlar en çok karşılaşılan sorunları; motivasyon eksikliği, kendi ailesine yeterli zamanı ayıramama ve teknolojik eksiklikler ve yetersizlikler olarak sıralamışlardır. Söz konusu katılımcıların bazı ifadeleri;

“Yıllardır yüz yüze eğitime alışmış öğretmenler olarak uzaktan eğitime geçişte konsantrasyon olmamakta zorlandık.”(Ö-12)

“Kendi ailemize ve çocuklarımıza yeterli zamanı ayıramadığımız için stres yaşadık.”(Ö-14)
“Teknolojiye bilgiye ve teknolojik aletlerin kullanımına yeterince hâkim olamayan bazı öğretmenler başarısızlık duygusuna düştüler.”(Ö-13)

0-5 yıllık kıdemli katılımcı öğretmenlerin %60’ı öğretmenden kaynaklanan sorun olmadığını, %40’ı ise sıklıkla uzaktan eğitimde yaşanan uyum sorunlarından, motivasyon kayıplarından, sınıf üzerindeki otoritelerinin azalmasından kaynaklandığını belirtmişlerdir. Örnek verecek olursak;

“Uzaktan eğitimde zoom ve benzeri programlar kullanırken uyum sorunları yaşandı.”(Ö-6)

“Çocuklarımızla aynı zamanda canlı derslerimizin çakışması bizi zorladı.”(Ö-3)

Yüz yüze eğitimde olduğu gibi öğrenci-öğretmen etkileşiminin ve duygusal bağın olmaması uzaktan eğitim sürecinde motivasyonu düşüren en önemli faktör olarak düşünülmektedir. Altıncı soruda öğretmenlere, “Uzaktan eğitimde altyapı eksikliğinden kaynaklanan sorunlar nelerdir?” sorusu sorulmuş ve alınan yanıtların çözümlenmesi sonucunda oluşturulan kod, frekans ve yüzdeler Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7: Uzaktan eğitimde altyapı eksikliğinden kaynaklanan sorunlar nelerdir?

Temalar	Kodlar	f	%
Olumlu görüşler	Eba TVderslerinin farklı zamanlarda izlenebilmesi	8	12,5
Olumsuz görüşler	EBA WEBSitesinde kesintiler	14	21,8
	Ödev çıktılarını alamamak	7	10,9
	İnternete erişimin zayıflığı	40	31,4
	Kaynak kitaplara ulaşmakta sıkıntı	15	23,4
Toplam		64	100

Bu bölümdeki soru öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde karşılaştıkları altyapı problemlerini anlamaya yöneliktir. 6 yıl ve üzeri çalışan tüm katılımcılar yani %100'ü altyapı sorununun olduğunu kabul etmiş özellikle internet ağlarının kapsama alanı sorunlarını, web altyapısında kesinti sorunlarını, kaynaklarının yetersizliğini ifade etmişlerdir. Örneğin:

"Tablet, bilgisayar eksiklikleri yaşadık."(Ö-19)

"İnterneti olmadığı için bağlantı problemleri yaşayan çok fazla öğrencimiz oldu."(Ö-14)

"Öğrenciler ders kitabı ve farklı kaynaklara dijital ortamda erişimde sıkıntılar yaşadılar."(Ö-16)

0-5 yıllık öğretmenler, öğrencilerin bu süreçte kaynak kitaplara ulaşamadıklarını belirtmişlerdir. Evlerinde kullanabilecekleri materyal eksiklikleri, örneğin bir yazıcı olmadığından, öğrencilerin ödev çıktısı almakta ve ödevlerini yapmakta sıkıntıları olduklarını tespit etmiştir. Örneğin;

"Öğrencilerim yazıcıları olmadığı için dijital ortamda gönderdiğim ödevlerin hiçbirini yapamadılar." (Ö-8)

Köy öğretmenleri ve öğrencileri düşünüldüğünde köy okullarında ders araç gereçlerine ulaşmada sıkıntılar yaşandığı gözlemlenmiştir. Her öğrenci her kaynağa verimli bir şekilde ulaşamadığı için, bulunan kaynaklarında çevrim içi derslere gösterdiği uyumsuzluklar ayrı bir sorun olarak öğrenci ve öğretmenleri zorlamıştır. Yedinci soruda köy öğretmenlerine, "Okulunuzun yerleşim yerinden kaynaklı sorunları var mıdır? Örnekler misiniz?" sorusu sorulmuş ve alınan cevapların çözümlenmesi sonunda oluşturulan kod, frekans ve yüzdelikler Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8: Okulunuzun yerleşim yerinden kaynaklı sorunlarınız var mıdır, varsa nelerdir?

Temalar	Kodlar	f	%
Olumlu görüşler	Köyde Taşımali eğitimin kaldırılması	2	6,8
Olumsuz görüşler	Evlerdeki ısınma problemleri	5	17,3
	Eba destek noktalarının olmaması	12	41,4
	Mevsimlik işçilik	6	20,7
	Aile işlerine yardım	4	13,8
Toplam		29	100

Yedinci soruda okulların bulunduğu çevreden kaynaklanan sorunlar incelenmiştir. Köy öğretmenlerinden 6 yıl ve üzeri çalışanlar, bu soruda; kaynaklara erişim sıkıntılarını, soğuk havalarda evlerin sobalı olmasından dolayı evlerde öğrencilerin diğer aile bireyleriyle aynı odayı paylaşmaları gerektiğini ve buna bağlı dikkat dağınıklıkların olduğunu öne çıkarmışlardır. Katılımcılar şu ifadeleri paylaşmıştır;

“Öğrencilerin EBA destek noktalarına erişimi, uzaklık nedeniyle veya köylerinde destek noktaları bulunmaması sebebiyle olmadı.” (Ö-15)

“Karantinada bulunan öğrenciler ve tarımla uğraşan ailelerin çocukları kısa süreli göç etmeleri uzaktan eğitimde kopukluk ve ders için gerekli materyallere ulaşımı engelledi.” (Ö-17)

Öğretmenlerden 0-5 yıllık olanlar kendi köylerinde ve yaylalarda internet bulunmadığını ve telefon çekim gücünün zayıf kaldığını, köy yerleşiminin dağınık bir şekilde olması sebebiyle EBA destek noktalarına da erişimde zorluklar çekildiğini, gül toplama, elma-kiraz toplama, yaylaya gitme ve bunun yanında tarım-hayvancılık kaynaklı sebepler yüzünden göç yaşadığını belirtmişlerdir. Katılımcılardan bazılarının ifadeleri;

“Tarım ve hayvancılıkla geçimlerini sağlayan velilerim uzaktan eğitime karşı olumsuz tavır sergilediler.” (Ö-7)

“Taşımali olarak okula gelen öğrencilerim servislerin kaldırılması ile EBA destek noktalarına erişemediler.” (Ö-9)

“Köyde ve ya yaylada yaşanan elektrik sıkıntıları yüzünden EBA TV izleyemediklerini söylediler.” (Ö-2)

Köy hayatının uzaktan eğitim için tam olarak elverişsiz olduğu söylenemez. Fakat göç faaliyetleri, elektrik sıkıntıları, bu süreçte taşımali eğitimin kaldırılması gibi aileleri zorlayan sebeplerle karşılaştığı tespit edilmektedir. FATİH projesi çerçevesinde eğitimi destekleyen çalışmalar ve etkinlikler okullarda henüz beklenen düzeyde bulunmamaktadır. Sekizinci soruda öğretmenlere, “Uzaktan eğitimde idari yönetim kaynaklı sorunlar var mıdır?” sorusu sorulmuş ve alınan yanıtların çözümlenmesi sonucunda oluşturulan kod, frekans ve yüzdelikler Tablo 9’de sunulmuştur.

Tablo 9: Uzaktan eğitimde idari yönetim kaynaklı sorunlar var mıdır?

Temalar	Kodlar	f	%
Olumlu görüşler	Süreç genel olarak iyi yönetildi	6	17,6
	Kararlar erken alındı	7	20,6
Olumsuz görüşler	Yöneticilerin bağlantı problemleri	6	17,6
	Kriz anındaki kararsızlıklar	3	8,8
	Uygulama birliğinde aksaklıklar	12	35,4
Toplam		32	100

Öğretmenlere yöneltilen sekizinci soruda yönetici kaynaklı sorunların olup olmadığı araştırılmıştır. Bu soruyu cevaplayan öğretmenlerden 6 yıl ve üzeri çalışanlar, %75'i yoktur diye cevap verirken, %25'i yönetsel sorunlara vardır demiştir. Yönetim ve yöneticiden kaynaklanan sıkıntılar, okul yönetimi ile bağlı oldukları milli eğitim müdürlükleri arasındaki iletişim ve birlikte koordine problemleri, kriz anındaki karar verme süreçlerinin farklı olması olarak dile getirilmektedir. Örneğin; *"Ders programlarının sık değişimi uygulama birliğini sağlamada sıkıntılar yaşattı."*(Ö-19)

0-5 yıllık olan öğretmenler; yönetici kaynaklı sıkıntıları dile getirirken, uzaktan eğitim sürecinde idarecilerin yeterince uygulama birliğini sağlayamadığını, teknik ve teknolojik bilgi açısından eksiklikleri olan müdür ve müdür yardımcılarının olduğunu, kriz anında birlikte hareket etme konusunda birtakım yetersizlik yaşamaları olarak dile getirmişlerdir. Örneğin;

"Sadece iller arasında değil aynı ilde ilçeler arasında bile uygulama birliği sağlanamadı."(Ö-6)

Köydeki idareciler öğretmenler uzaktan eğitim sürecindeyken okullara ve uzak olan köylere gitmeye devam etmişlerdir. Bünyesinde birleştirilmiş sınıf olan köy okullarında idarecilik yapan yöneticiler aynı zamanda öğretmenlik de yaptıkları için bu süreçte daha fazla yıpranmıştır. Genel olarak öğretmenlerin en çok yaşadıkları yönetsel sıkıntı, merkezi alınan bazı kararların her idareci tarafından farklı algılanarak farklı uygulamalara gidilmesi yönünde olmuştur.

Dokuzuncu soruda öğretmenlere, "Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci velilerinin sebep olduğu zorluklar var mıdır?" sorusu sorulmuş ve alınan yanıtların çözümlenmesi sonucunda oluşturulan kod, frekans ve yüzdelikler Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10: Uzaktan eğitim sürecinde öğrenci velilerinin sebep olduğu zorluklar var mıdır?

Temalar	Kodlar	f	%
Olumlu görüşler	Evde eğitim ortamı sağlanması	5	23,8
	Ders araç gereç ihtiyaçlarının sağlanması	6	28,5
Olumsuz görüşler	İlgisizlik	6	28,5
	Çevrim içi bazı derslere müdahale	4	19,2
Toplam		21	

Dokuzuncu soruda normal eğitimin ve uzaktan eğitim sürecinin önemli bir paydaşı ve destekçisi olan velilerden kaynaklanan sıkıntılar olup olmadığı incelenmiştir. Köy okullarında görev yapan öğretmenlerden 6 yıl ve üzeri çalışan öğretmenler ilk olarak velilerin uzaktan eğitim sürecinde öğrencisine karşı yeterince ilgi-özen göstermemesi ve öğrenci ihtiyaçlarıyla yeterince ilgilenmedikleri tespit edilmiştir. İkinci olarak velilerin canlı dersleri yeterince önemsemediklerini işaret etmişlerdir. Bu konudaki bazı öğretmenlerin görüşleri aşağıda verilmiştir.

“Pandemi sürecinde geçim sıkıntıları yaşayan veliler hissettikleri baskı sebebiyle canlı derslere ilgisiz kaldılar.”(Ö-15)

0-5 yıl arasında çalışan öğretmenler velilerin, canlı derslere karşı kayıtsız kaldıklarını, canlı derslere gereksiz müdahale ettiklerini, öğrencileri ders saatlerinde tarla ve bahçe işlerinde çalıştırdıklarını dile getirmişlerdir. Örneğin;

“Veliler çevrim içi derslere ilgisiz kaldılar.”(Ö-4)

Hayat şartlarının daha zor ve sıkıntılı olduğu, iş yoğunluğunun daha fazla olduğu köylerde, aile bütçesine katkıda bulunma adına öğrenciler ev ve tarla işlerine daha çok yardım etmek zorunda kalmaktadır. Bu çalışma zorunluluğu derslere olan katılımı zorlaştırmaktadır. Özellikle köylerde öğrencilerin kendilerine ait odalarının olmaması, kardeş sayısının fazla olması ve tek bir odada ısınma olması nedeniyle ailelerin birlikte hareket etme zorunluluğu derslere olan katılımı azaltan diğer sebepler olarak görülmektedir.

Onuncu soruda öğretmenlere, “Verdiğiniz cevapların dışında, uzaktan eğitimin sizi zorlayan kısımları nelerdir?” sorusu sorulmuş ve alınan cevapların çözümlenmesi sonucunda oluşturulan kod, frekans ve yüzdeler Tablo 11’de sunulmuştur.

Tablo 11: Verdiğiniz cevapların dışında, uzaktan eğitimin sizi zorlayan kısımları nelerdir?

Temalar	Kodlar	f	%
Olumlu görüşler	Çok zorlanmadım	5	12
Olumsuz görüşler	Ödev takibi sıkıntısı	12	28,5
	Ekran bağımlılığı	17	40,5
	Sınıf otoritesi sağlayamama	8	19
Toplam		42	100

Onuncu soruda uzaktan eğitim aşamasında eğitim-öğretim faaliyetlerini zorlaştıran diğer etkenler araştırılmıştır. Köy okullarında görev yapan 6 yıl ve üzeri çalışan öğretmenler, program sorunları, sınıf hâkimiyeti sağlanamadığı için otorite kurulamadığını, aynı anda canlı derslere girmesi gereken kardeşlerin olmasını ifade etmişlerdir. Örneğin;

“Milli Eğitim Bakanlığı’nın program değişikliklerinin sık yaşanması süreci olumsuz etkiledi.”(Ö-17)

0-5 yıl arasında çalışan öğretmenler ise uzaktan eğitim ve pandemi sürecinde yaşanan belirsizlikleri, yarının ne getireceğinin bilinmemesini, öğrencilere verilen ödevlerin takibinde ortaya çıkan zorlukları ve akabinde ödev düzeltmelerinin düzenli yapılamamasını, öğrencilerin çok fazla ekran karşısında kalmalarının ekran bağımlılığı gibi sorunlar oluşturduğunu belirtmişlerdir. Katılımcı öğretmenlerden birinin görüşü şu şekildedir;

“Çocukların ekran başında geçirdikleri süre çok arttı. Bu da zihinsel ve bedensel gelişimlerini olumsuz etkiledi.”(Ö-1)

Uzaktan eğitim sürecinde yaşanan sıkıntılardan bir tanesi de öğrencilerin sınıf geçmelerinin kolaylaştığı şeklindeki algıdır. Bu algı derslere olan katılımı ve ilgiyi azaltmaktadır. Bu algının velide ve öğrencilerde olduğu görülebilmektedir. Öğretmen, öğrenci arasındaki karşılıklı duygusal yakınlığın giderek azalması neticesinde derslere devam hususunda da sıkıntılar yaşanmaktadır. Günümüzde en büyük sıkıntılardan biri olarak görülen teknolojik bağımlılık istemeyerekte olsa zorunlu hale gelmektedir. Bu bağımlılık beraberinde öğrencilerin göz bozukluklarına, fiziksel ve ruhsal bozukluklara yol açtığı düşünülmektedir. On birinci soruda öğretmenlere, “Uzaktan eğitim sürecinin daha verimli geçmesi için önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş ve alınan yanıtların çözümlenmesi sonucunda oluşturulan kod, frekans ve yüzdeler Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12: Uzaktan eğitim sürecinin daha verimli geçmesi için önerileriniz nelerdir?

Temalar	Kodlar	f	%
Öneriler	Teknolojik altyapı geliştirilmesi	17	47,3
	Uygulamada birlik sağlanması	5	13,8
	Kaynaklara ulaşımında yeterli desteğin sağlanması	14	38,9
Toplam		36	100

Son soruda tüm katılımcı öğretmenlere uzaktan eğitim sürecinin daha faydalı geçmesi için öneride bulunmaları istenmiştir. Verilen cevaplar incelendiğinde 0-5 yıl arası çalışan öğretmenler ile 6 yıl ve üzeri çalışan öğretmenlerin pek çok ortak cevapları olduğu görülmektedir. Öğretmenler genel olarak eğitimde en önemli unsur olan öğrencilerimiz için uzaktan eğitim sürecinde fırsat eşitsizliğini ortadan kaldırılması gerektiğini, dezavantajlı grupta görülen köy çocukları ve maddi olanakları yetersiz öğrencilerin teknolojik altyapı anlamında ve tablet bilgisayar ihtiyaçlarının karşılanması bakımından destek görmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Uzaktan eğitim süreci boyunca köy öğretmenlerinin karşılaştıkları problemleri araştırmak amacıyla yapılan doküman analizi sonucunda okullarımızda genel olarak teknolojik altyapı bakımından yetersizliklerin ve eksikliklerin olduğu görülmüştür. Yaşanılan uzaktan eğitim sürecinin mekân ve zamanda sağladığı esneklik yapısının bize kazandırmış olduğu faydalar yadsınamayacak kadar önemlidir. Uzaktan eğitim modeli, kullanılabilirliği açısından her kesime uygun olmayabilir. Uzaktan eğitim modeli teknolojik altyapısı yeterli olan, maddi olanaklar konusunda sıkıntılar yaşamayan ve zaman bakımından problemi olmayanlar açısından tercih edilebilir bir sistem olarak görülmektedir. Ancak şartları sağlamakta sıkıntılar yaşayan bir öğrenci ve öğretmen grubu için ise yaşanan süreç, sıkıntılı bir durum hali olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bu araştırmada birçoğu zor şartlarda çalışan, normal süreçte bile yokluklarla mücadele eden köy öğretmenlerinin uzaktan eğitim sürecinde yaşadıkları sorunları, sıkıntıları incelenmiştir.

Gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi kendi ülkemizde de en büyük sıkıntıların başında maddi sıkıntılar gelmektedir. Köydeki yaşam şartları gereği öğrencilerin, ailelerinin geçimlerine bir nebze de olsa katkı sağlamak için yaptıkları işlere yardımcı olmaları; derslere yeterince katılamamaları, bazen bahçe bazen hayvan işleriyle uğraşmak zorunda olmaları, derslere karşı ilgi ve güdülerinin düşük olması ve aileleri tarafından da yeterince güdülenememelerinin çok önemli sebepler olduğu görülmüştür. Şehir merkezlerindeki okullarda ise teknolojik altyapının yeterliliği, okulların ve bireylerin maddi olanakların daha fazla olması ve belki de en önemli unsur öğrencilerin kendilerine ait

zamanlarının fazla olması göz önüne alındığında eğitimde fırsat eşitliği kavramının sağlanması konusunda gözle görünür bir sorun olduğu görülmüştür. Köy şartları düşünüldüğünde ortaya çıkan sıkıntılar, maddi imkânsızlıklar ve teknolojik altyapının yetersizliği şeklinde sıralamaktadırlar. Maddi imkânsızlıklar uzaktan eğitime erişime çok büyük ket vurmuştur (Ünal ve Bulunuz, 2020). Yaşanan zorlukları aşma yollarından bir tanesi de velilerin bu süreçte yeterince bilinçlendirilmesi olacaktır. Bu sayede öğrenciye ve uzaktan eğitime olan bakış açıları olumlu yönde değişecektir.

Öğretmenlere yöneltilen “Yönetimden kaynaklanan sorunlar var mı?” sorusuna 6 yıl ve üzeri kıdemli öğretmenlerin çoğu “yoktur” cevabını vermesine rağmen 0-5 yıl kıdemli öğretmenler sorunların yöneticiden kaynaklandığını dile getirmişlerdir. Bunun sebebi olarak teknolojik bilgi düzeyinde ki eksiklikler, tecrübeyle birlikte kriz anında sergilenen davranışlar ve olaylara yaklaşımları genç öğretmenlerin tecrübeli öğretmenlere göre farklı bir yapıda olduğunu göstermektedir. Ülkemizde tarımsal alanlarda çalışan insan sayısının fazla olması, köylerdeki yaşam şartlarının ve olanakların şehirlere göre çok farklı olması öğrencilerin uzaktan eğitim sürecine dâhil olmasını zorlaştırmıştır. Köydeki çocuklar hem ders araç gereçlerine ulaşmakta sıkıntılar yaşamışlar hem de bu zorlu süreçte aile ve köy işlerinde ailelerine yardım etmek zorunda kalmışlardır. Velilerin yeterince bilinçli olmaması uzaktan eğitim sürecinde sanki okul hiç yokmuş gibi davranmalarına, okul tatılmış havasında öğrencileri işlere göndermelerine sebep olmuştur.

Pandeminin tüm dünyaya yayılmasıyla birlikte, bizim ülkemizde aldığı kararla önce EBA TV üzerinden daha sonrada web üzerindeki farklı platformlardan eğitime başlamıştır. Yeterli hazırlıkların ve pilot uygulamaların yapılamamasından dolayı süreç beraberinde sorunları da getirmiştir. Başlarda köy öğrencilerinde uzaktan eğitime karşı olan ilgi ve merak günden güne imkânsızlıkların ve velilerin ilgisizliği neticesinde olumsuz bir hale dönüşmüştür. Yapılan araştırmalarda uzaktan eğitimin her sürecinin bir birine bağlı olduğu, süreçte meydana gelen olumsuzlukların katlanarak karşımıza çıktığı görülmektedir.(Koç, 2021). Yaşanan bu zorluklar derse katılımı etkilemekte, derslere katılımın beklenen seviyede olmaması da öğretmenin, motivasyonunu olumsuz yönde etkilemektedir (Ergüney, 2015).

Bu süreç gösterdi ki artık uzaktan eğitim yaşamımızın ileri safhalarında da hayatımızda yer bulacaktır. Şu an mevcut eğitim hayatımızın bazı aşamalarında yardımcı bir eğitim olarak kullanılan uzaktan eğitim, uzun vadede ve gelecek nesillerde eğitimin merkezi olma yolunda ilerleyebileceği düşünmek pek de hayal olmayacaktır. Teknolojinin geldiği boyut düşünüldüğünde salgın ve benzeri yaşanabilecek zor durumlarda uzaktan eğitim, alternatifsiz bir iletişim ve eğitim aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. OECD gibi önde gelen uluslararası kuruluşlar uzaktan eğitimin geleceği konusunda raporlar oluşturmaktadırlar (İşman, 2005). Pandemi nedeniyle, uzaktan eğitim denilen kavram beklenmedik bir şekilde yaşamımıza girmiştir. Genel çerçevede baktığımızda teknolojik

olarak kendimizi çok ilerlerde gördüğümüz, teknolojik atılımların ve çalışmaların durmaksızın devam ettiği süreçte aslında o kadar da iyi bir durumda olmadığımızı göstermiştir. Özellikle uzaktan eğitim sürecinde çalışmalarımızın eksik kaldığı görülmüştür. Teknolojik cihazların sürekli gelişmesi, ulusal ve uluslararası dijital platformların kullanılmasına ihtiyaç duyulması beraberinde güvenlik endişelerini de ortaya çıkarmıştır. Bu süreçte en çok endişe duyulan ve önlemler alınması gereken en önemli platformun güvenlik olduğu anlaşılmıştır. Tuncer ve Bahadır (2017) yaptıkları çalışmada yüz yüze eğitimin desteklenmesi gerektiğini veya temel eğitimin ana unsuru olarak uzaktan eğitim faaliyetlerinin yürütülmesi için teknolojik bilinç düzeyinin artırılmasının olumlu sonuçlar getireceğini ifade etmiştir,

Milli Eğitim Bakanlığının önceliği, artık hayatımıza girmiş olan ve bundan sonraki süreçte de eğitim hayatımızın bir parçası olacak olan uzaktan eğitime yönelik planlamalar olmalıdır. Web tabanlı derslerin planlanması ve tasarlanma aşaması, derslere yönelik yeni içerik hazırlanması ve öğretmenlerin teknolojik materyaller açısından yetiştirilme aşamaları bu sürecin şu an görülen eksiklikleridir. Öğretmenlere hizmet içi eğitimlerde kurslar ve seminerler planlanarak bu sürece uyum hızlandırılabilir. Yapılan etkinliklerle uzaktan eğitim daha eğlenceli ve kapsamlı hale getirilebilir. Öğretmen, öğrenci ve velilere teknoloji kullanımı konusunda mümkün mertebe eğitimler verilerek bilinçlenmeleri sağlanmalı, teknolojik bilinç düzeyleri artırılmalıdır. Okullarımızda mevcut olan bilişim teknolojileri derslerini sayıları artırılmalı ve bütün kademelerde zorunlu hale getirilmelidir. Tüm bunlar yapılırken bilişim sınıflarının donatım ve malzemelerinin bakım-onarım ve düzenlemelerinin de düzenli olarak yapılması gerekmektedir. Klasik yöntem ölçme değerlendirme araçları yerine yeni değerlendirme ölçekleri devreye sokulmalıdır. Örneğin iletişim becerileri değerlendirme ölçeği, psikolojik ihtiyaçları değerlendirme ölçeği gibi. Uzaktan eğitim sürecinin getirdiği bir yanığı ise öğrencilerin her şartta sınıflarını kolayca geçebileceği düşüncesidir. Getirilecek farklı ölçme ve değerlendirme teknikleri ile öğrencilerin bu yanığıdan kurtulmaları ve kazanımların hayata geçirilmesi aşamasında daha doğru işler yapmaları sağlanacaktır.

Yapılan çalışmadaki sorulara öğretmenlerin verdiği cevaplar incelendiğinde, öğrencilerin tablet ve bilgisayar ihtiyaçları karşılandığında, altyapı ve ağ sorunu çözüldüğünde ve okulların teknolojik açıdan hazırlıkları tamamlandığında bütün problemler ortadan kalkacak gibi görünse de eğitimin birincil temel taşı öğrenci ile öğretmen arasındaki iletişimin, etkileşimin gücü unutulmamalıdır. Öğrencinin sosyalleşebileceği, akranlarıyla daha sağlıklı iletişim kurabileceği kültürel ve toplumsal değerlerin farkında olabileceği, onu hayata hazırlayacak en güzel yerin okul olduğu her zaman aklımızın bir köşesinde olmalıdır.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazar beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Kamu Yönetimi ve Teknoloji Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir.

Yazar Katkıları: Hüseyin KUŞAKSIZ, Mehmet ŞAVKLIYILDIZ ve Durmuş TURAN çalışmanın tüm bölümlerinde ve aşamalarında katkı sağlamışlardır. Yazarlar esere eşit oranda katkı sunmuştur.

Çıkar Beyanı: Yazarlar ya da herhangi bir kurum/kuruluş arasında çıkar çatışması yoktur.

Teşekkür: Yayın sürecinde katkısı olan hakemlere teşekkür ederiz.

Ethics Statement: The author declares that the ethical rules are followed in all preparation processes of this study. In the event of a contrary situation, the Journal of Public Administration and Technology has no responsibility and all responsibility belongs to the author of the study.

Author Contributions: Hüseyin KUŞAKSIZ, Mehmet ŞAVKLIYILDIZ and Durmuş TURAN have contributed to all parts and stages of the study. The authors contributed equally to the study.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest among the authors and/or any institution.

Acknowledgement: We would like to thank the referees who contributed to the publication process.

Kaynakça

1. Bozkurt, A. (2017). Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Dünü, Bugünü ve Yarını, Açık öğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 3(2):85-124.
2. Can, E. (2020). Coronavirüs (Covid-19) Pandemisi ve Pedagojik Yansımaları: Türkiye’de Açık ve Uzaktan Eğitim Uygulamaları, Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi, 6(2): 11-53.
3. Demir, E. (2014). Uzaktan eğitime genel bir bakış, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (39), 203-211.
4. Demiray, U. (1999). Bir Çağdaş Eğitim Modeli olarak Uzaktan Eğitim Uygulaması.
5. Ergüney, M. (2015). Uzaktan Eğitimin Geleceği: Mooc (Massive Open Online Course),
6. İşman, A. (2005). Uzaktan Eğitim: Genel Tanımı, Türkiye’deki ve Dünyadaki Gelişimi ve Proje Değerlendirmeleri. Ankara: Öğreti Yayınları.
7. İşman, A. (2008). Uzaktan Eğitim. Pegem A. Yayıncılık. Ankara.
8. Kırık, A. M. (2014). Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi ve Türkiye’deki durumu.
9. Koç, E. S. (2021). “Nasıl Bir Uzaktan Eğitim? 1 Yılın Sonunda Yapılan Çalışmaların Değerlendirilmesi”, International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal, 7(2),13-26.
10. Kör, H., Çataloğlu, E., Erbay, H. (2013). Uzaktan ve örgün eğitimin öğrenci başarısı üzerine etkisinin araştırılması. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 12(2), 267-279.
11. Mertol, H. (2018). Eğitim Sosyolojisi Sosyal, Kültürel, Ahlaki Bir Sistem ve Toplum Olarak Okul, Yayın Yeri: Maya Akademi.
12. Serçemeli, M. ve Kurnaz, E. (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açılı Üzerine Bir Araştırma, Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi, 4(1), 40-53
13. Tuncer, M. ve Bahadır, F. (2017). Uzaktan Eğitim Programlarının Bu Programlarda Öğrenim Gören Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. Journal of Educational Reflections, 1(2),29-38.
14. Ünal, M. ve Bulunuz, N. (2020). Covid-19 Salgını Döneminde Yürütülen Uzaktan Eğitim Çalışmalarının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi ve Sonraki Sürece İlişkin Öneriler, Milli Eğitim Dergisi, 49(1), 343-369.
15. Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayınları. Ankara.